Otázka: Ochrana užitných vlastností zboží, škodlivé vlivy působící na zboží

Předmět: Zbožíznalství

Přidal(a): Mitchie

Škodlivé vlivy působící na zboží

- **vlivy snižující užitnou hodnotu zboží.** Jsou to vlivy, které snižují užitnou hodnotu zboží. Jedná se o vlivy **fyzikální, chemické, biologické, morální opotřebení a vlivy společenské.**

1) Fyzikální vlivy

- **Mechanické vlivy** – v dopravě i při manipulaci ve skladech poškozují zboží tlaky, otřesy, nárazy. Proti těmto vlivům se chráníme vhodnými obaly. (např. zajištění zboží proti pohybu na ložné ploše).
- **Klimatické vlivy**
  - **Teplota**
    - stoupající – tání látek, rozklad (zrání, klíčení), odpařování vody, vypařování tuhé látky (sublimace u naftalínu, dezodorantů atd.), srážení emulzí (krémy, majonéza a jiné)
    - klesající – zákal piva z podchlazení, zákal voňavek, křehkost plastů, aj. ;
  - **Vlhkost** – relativní vlhkost vzduchu, která vyjadřuje % nasycenosti vzduchu vodní párou při zjištěné teplotě
  - **Světlo**
    - viditelné světlo – působí ztrátu barvy sluneční záření – proniká obalem
    - ultrafialové záření – urychluje oxidační děje, rozklad tuků

2) Chemické vlivy

- koroze = způsobuje vady vzhledové a funkční – vzájemné ovlivňování zboží různého látkového složení (pachy, jedovaté výpary)

3) Biologické vlivy

- biologické změny – dýchání, klíčení, zrání, autolýza (zrání sýru), plísně, kvasinky (způsobují kvašení vína, moštů,zákal v pivu..)
- vliv škůdců – působení mikroorganismů (hubíme desinfekcí)
    - hubení hmyzu (hubíme dezinsekcí) – hubení větších živočichů (hubíme deratizací)

4) Morální opotřebení – zejména u průmyslového zboží, demodace výrobku = zastarání

5) Společenské vlivy – škody na zboží způsobené požárem, povodněmi, krádežemi, neodborné, nešetrné a nedbalé zacházení se zbožím

Ochrana užitných vlastností zboží

Užitné vlastnosti zboží je nutno chránit před škodlivými vlivy. Cílem je zabezpečit, aby se užitné vlastnosti a jakost zboží uchovaly až do doby spotřeby.

Proti působením škodlivých vlivů chráníme zboží zejména těmito způsoby:

- **Konzervací potravin**
- **Povrchovou úpravou**
- **Balením zboží**
- **Správným skladováním**

1) Konzervace potravin

Člověk se vždy snažil hledat prostředky, jak konzervovat potraviny, aby si zajistil svoji obživu a mohl konzumovat určité potraviny v celoročním období (ovoce, zelenina, houby, ryby…).

Metody konzervace:

Zalití v tuku – používá se ve Francii, kde tímto způsobem konzervují husí a kachní maso a masové pomazánky.

- **Nasolení** – ryby, zboží se musí skladovat v suchém prostředí.
- **Uzení** – uzené makrely, šproty, masa, klobásy, salámy a další uzeniny.
- **Sušení** – odstraňuje se značná část vody. Pouze potraviny s menší velikostí. Suší se maso, ovoce, zelenina, houby, koření, těstoviny.
- **Konzervace teplem**
    - *pasterizace* – mléko, některé druhy polokonzerv, džusy,
    - *sterilizace* – kompoty, marmelády, džemy, zeleninové saláty, okurky, masové konzervy.
- **Konzervace chladem** – zmrazení okamžité při – 45 °C ovoce, zeleniny, maso, ryby, polotovary (plněné papriky, knedlíky, …), mléčné výrobky (nanuky, zmrzliny…).
- **Pomocí konzervačních látek** – přidávají se do potravin při jejich technologickém zpracování tzv. E – aditiva mají za úkol zabránit rozvoji nežádoucí mikroflóry

2) Povrchová úprava

- Spočívá v tom, že se na povrch nanese ochranná vrstva – tzv. pokovování, smaltování, lakování, nanesení minerálních olejů, vazelíny, parafíny, asfalty, plasty zejména u průmyslových výrobků (šrouby, plechy, kovové nářadí a náčiní, lednice, nádobí, výrobky ze dřeva…).
- U potravin **spočívá v pocínování plechovek,** někdy je potřeba **ještě pocínovaný plech lakovat** např. kyselé prostředí některých potravinářských náplní může způsobit korozi.

3) Balení zboží

- Obal je neodmyslitelnou součástí výrobku.

Funkce obalu:

- **ochrannou –** chrání zboží před vlivy a poškozením
- **manipulační –** jeho konstrukce umožňuje snadnou ovladatelnost jak při skladování tak i pro spotřebitele (otevírání plechovek ...)
- **komerční –** umožňuje spotřebiteli snadné rozpoznání zboží, podává spotřebiteli informace o výrobku (název, složení, DMT, DS, požití, výrobce, ...)

Druhy obalů:

- **a) přepravní** – chrání zboží při přepravě a skladování, ulehčuje manipulaci se zbožím (snadná manipulace, mechanická pevnost) pytle, bedny, palety
- **b) skupinové** – obchodní (vytvářejí menší manipulační celky) sdružují určitý počet spotřebitelských obalů
- **c) spotřebitelské** – obal slouží společně se zbožím spotřebiteli, zaručuje hygienu a kulturu prodeje (sáčky, kelímky, krabičky, tuby, láhve..), je součástí výrobku
- **d) podle četnosti oběhu** – obaly vratné (láhve na pivo) a nevratné (plechovky...)

Materiál obalů

- **Papírové obaly** – nejrozšířenější, cenově dostupné, hygienicky prodyšné, rozkladem neničí přírodu
- **Plastové obaly** – oblíbený materiál, vyrábí se z ropy, pružnost, neprodyšnost, snadné tvarování, závažné problémy s likvidací
- **Kovové obaly** – vynikající pevnost, plechovky, sudy, problém s likvidací
- **Sklo –** chemická netečnost, průhlednost,
- **Dřevo –** nízká hmotnost, bedny na přepravu zboží (ovoce, zelenina, cenově dostupné
- **Textilní –** dobrá prodyšnost, požívají se na zemědělské produkty, kávu, kakao, obilí